

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

"טעם החיים" - חיים ביחד בחברה רב תרבותית - יום המאבק הבינלאומי בגזענות 21.3.25 - תשפ"ה

הקדמה:

היום הבינלאומי לביעור האפליה הגזעית מצוין ברחבי העולם ב21 במרץ. בתאריך זה בשנת 1960 אירע "טבח שרפוול" בדרום אפריקה, שבו נהרגו 69 בני אדם בידי כוחות המשטרה, וזאת בשל העובדה שהפגינו נגד החוקים הגזעניים של משטר האפרטהייד. בשנת 1966 עוגנה באו"ם האמנה הבינלאומית בדבר ביעור כל צורות האפליה הגזעית, שאושרה בישראל בשנת 1979. האמנה קובעת כי כל המדינות החתומות עליה מתחייבות שלא לתת את חסותן לאפליה גזעית נגד יחידים, קבוצות או מוסדות, וכן לנקוט צעדים לחיסול האפליה הגזעית. עם זאת, הגזענות והאפליה הגזעית לא עברו מן העולם, וגם בחברה הישראלית אנו עדים להן בצורות שונות וכלפי קבוצות שונות.

ציון יום זה במערכת החינוך מעניק לנו הזדמנות להעלות למודעות את המאבק בגזענות ולקיים שיח בנושא עם תלמידים בכל הגילאים.

גזענות היא לעיתים גלויה ובוטה ולעיתים סמויה. בחברה רבת תרבויות כמו החברה הישראלית, קיים חיכוך תמידי בין קבוצות החולקות את אותו מרחב ציבורי. לכן, חיוני לעסוק בלא הרף בתופעת הגזענות בהיבט המערכתי, לזהות אותה, להילחם בה ולחנך למאבק בה. מהלך זה חשוב במיוחד במערכת החינוך, המקום שבו מתעצבת דעתם של התלמידים.

ישראל היא מדינה רב-תרבותית ומגוונת, שבה חיים יחד אנשים מקבוצות לאומיות, אתניות, דתיות ותרבותיות שונות. אוכלוסיית ישראל מורכבת מ 78% יהודים, 21% ערבים ועוד כ 2% זרים. גיוון זה מניח אתגר בפני החברה הישראלית לקיים חיים משותפים בין הקבוצות השונות בחברה תוך כדי יצירת תחושת סולידריות ואחריות אישית וחברתית.

מדינת ישראל נמצאת בתקופה קשה. הקיטוב החברתי שהחל עוד טרם פרוץ מלחמת חרבות ברזל והמחלוקת סביב השינויים במערכת המשפט, יצרו אתגר לחיזוק הסולידריות החברתית בישראל. בנוסף, לאחר שנה וחצי של לחימה בחזיתות מרובות, אזרחים רבים שטרם חזרו לבתיהם וסוגיית החטופים שעדיין יוצרת מחלוקת בחברה הישראלית מגבירים את המתח והקיטוב בין הקבוצות

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

השונות בחברה הישראלית. לכן, במיוחד בתקופה זו אנו חושבים כי יש לחזק ביתר שאת את החברה הישראלית כחברה מכילה, אמפתית, אנושית וסובלנית ולמגר תופעות של שנאה וגזענות.

השנה, אנו נתמקד במסר המאחד – "טעם החיים – חיים בחברה רב תרבותית", תוך מתן דגש לטיפוח וחיזוק הכשירות התרבותית (Cultural competence) של התלמידים ואנשי הצוות החינוכי.

כשירות תרבותית היא היכולת לבחון, להבין ולהעריך את נקודות המבט ואת השקפות העולם של אחרים, לעסוק באינטראקציות פתוחות, הולמות ואפקטיביות עם אנשים מתרבויות שונות, ולפעול למען רווחה קולקטיבית ופיתוח בר-קיימא. הכשירות התרבותית כוללת מודעות לזהותו התרבותית של האחר ולהבחנה בהבדלים בין הזהויות, את היכולת ללמוד ולבנות על הנורמות התרבותיות והקהילתיות השונות (מישקין ואברהם, 2022)¹.

זהו מושג מרכזי בעולם החינוך והקהילה, המדגיש את החשיבות של רגישות, הכלה והבנה בין-תרבותית.

במערכי השיעור הבאים תוכלו למצוא מגוון של פעילויות לחיזוק וטיפוח הכשירות התרבותית בחברה רב תרבותית, מותאמות לקבוצות המגוונות בחברה הישראלית ולקבוצות הגיל השונות.

בתוך: מישקין ח., אברהם א. חינוך לרב-גוניות במכללות להכשרת מורים – דוח מחקר, מכון מופת, דצמבר 2022, <https://mofet.macam.ac.il/wp-content/uploads/2024/03/%D7%A8%D7%91-%D7%92%D7%95%D7%A0%D7%99%D7%95%D7%AA-%D7%AA%D7%A1%D7%A4%D7%94-2023-%D7%93%D7%95%D7%97-%D7%9E%D7%97%D7%A7%D7%A8-1.pdf>

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

מטרות המערך:

1. התלמידים ייחשפו להגדרת המושג גזענות ועל חשיבותו של היום הבינלאומי לציון המאבק תופעה זו.
2. התלמידים ייחשפו למקרים של מפגשים בין תרבותיים.
3. התלמידים יקיימו דיונים ויציעו דרכי התנהגות במצבים של מפגשים בין תרבותיים בעתיד.

אכלוסיית היעד: תלמידים בגילאי יסודי ד-ו

הערה: המורה נדרש להסתכל בחומרים ולהתאים לשכבת הגיל / הקבוצה של התלמידים.
המערך כולל מגוון חומרים – כל מורה יבחר את הדברים והחומרים בהם ירצה לעשות שימוש.

משך השיעור: השיעור מותאם ל- 60 דקות.

ניתן לעשות שינויים והתאמות בהתאם לזמן הנתון לכל כיתה וליכולות התלמידים - באחריות המורה.

מהלך הפעילות כולל:

פתיחה - אחידה לכלל הפעילות.

מהלך פעילות - מגוון אפשרויות לבחירת המורה.

סיכום - אחיד לכלל הפעילות.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

מהלך הפעילות:

א. הגדרת המושג גזענות - ניתן להקרין במצגת בכיתה.

1. גזענות היא עמדה שלפיה בקרב בני אדם מתקיים קשר הכרחי בין מוצאם לבין תכונות אופי מסוימות, או לעיתים גם כישורים שכליים או לעיתים סגנונות תנועה והליכה, כך שהיחיד אינו נשפט על פי ייחודו האישי אלא על פי השתייכותו לקבוצה בלבד. (ויקיפדיה)

2. הגזענות מנוגדת לזכויות האדם: הזכות לשוויון, הזכות לכבוד. כלומר, יחס גזעני הוא התייחסות לא שוויונית אל אדם רק בגלל ההשתייכות שלו לקבוצה מסוימת. (מט"ח)

3. החוק הישראלי למניעת גזענות מגדיר גזענות כ: "רדיפה, השפלה, ביזוי, גילוי איבה, עוינות או אלימות, או גרימת מדנים כלפי ציבור או חלקים של האוכלוסייה והכל בשל צבע או השתייכות לגזע או למוצא לאומי-אתני" (סעיף 144א לחוק העונשין, התשל"ז-1977).

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

ב. הפעילויות המוצעות

הערה:

להלן יוצעו מספר אפשרויות לפעילויות שונות לבחירת המורה והתאמת הפעילות לאופי

הכיתה.

ניתן לעשות רק חלק מהפעילויות ולשלב בין הפעילויות המוצעות.

מומלץ לצפות בכל האפשרויות טרם העברת השיעור.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

פעילות מספר 1: "האחר בחברה" - שוונג –

הסרטון מתייחס לנושא של לעג, שמות גנאי, סטיגמות.

צפייה בקטע מהסרטון מהסדרה שוונג - <https://www.youtube.com/watch?v=o1ium->

(דקה 0:38 - 1:56) [t=232s&OVDTA](https://www.youtube.com/watch?v=o1ium-t=232s&OVDTA)

שאלות לדין:

- איך הרגשת במהלך הצפייה?
- מי הדמות שאיתה הזדהית? ולמה?
- מה אתה חושבת על אירועים מהסוג הזה?
- ספרי על מקרה שראית/שמעת שקרה משהו דומה?
- מה אפשר לעשות כשרואים מצב כזה?
- איך יוצרים בכיתה ובבית הספר סביבה בטוחה ומכבדת?

מומלץ להמשיך בצפייה בסרטון (דקה 1:56 - 2:46) ולעבור לסיכום המשותף לכלל הפעילויות.

פעילות 2: "הכר את האחר" –

הפעילות עוסקת בהכרת האחר דרך סיפורי זהויות של דמויות שונות.

מהלך הפעילות:

- המורה מחלק את הכיתה לקבוצות / זוגות.
- כל קבוצה מקבלת כרטיסיה עם "סיפור דמות" של דמות אחת בחברה הישראלית.
- לכל כרטיסיית דמות, התלמידים עונים על השאלות הבאות.
- השאלות הן זהות לכל "סיפורי הדמויות".
- לאחר מכן - במליאה, ניתן לבקש מכל קבוצה לספר על הדמות אותה הכירו ומה התובנות שעלו כתוצאה מהדין הקבוצתי.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

שאלות לדיון על הקטעים:

1. מה למדתי חדש על הילדה המתוארים בקטע?
2. אילו ערכים באים לידי ביטוי בסיפור של הילדה?
3. מהו הדבר שיש לי עם הדמות במשותף?
4. מהו הדבר ששונה ביני לבין הדמות?
5. מה הייתי רוצה לשאול את הדמות?

קטע מס 1: (לשים בתוך מסגרת לכרטיסיות)

קוראים לי נור, ואני לומד בכיתה ה' בבית-הספר היסודי ביאנוח-ג'ת, כפר דרוזי קטן ויפה בגליל. רוב התושבים בכפר הם בני העדה הדרוזית, עדה מיוחדת עם מסורת עתיקה ודת ייחודית.

אני מאוד אוהב את שיעורי ההיסטוריה והמדעים, אבל השיעור האהוב עליי ביותר הוא "מורשת ועדה", שבו אנחנו לומדים על המנהגים והערכים של הדרוזים. אני נהנה במיוחד מהסיפורים על גיבורים היסטוריים ועל המנהיגים הדתיים שלנו.

אחת הפעילויות שאני הכי אוהב היא לטייל עם סבא שלי, שמספר לי סיפורים ישנים על הכפר, על חכמי הדת ("עוקאל"), ועל איך חיו כאן פעם. אני יודע שהדת שלנו מבוססת על אמונה באל אחד, גלגול נשמות, וכבוד לכל הדתות.

בזמני הפנוי אני משחק כדורגל עם החברים שלי במגרש שליד הבית, ולפעמים עוזר לאמא ולאבא בגינה. יש לי שני אחים קטנים, וזה כיף להיות האח הגדול שלהם, למרות שלפעמים הם קצת מציקים לי.

החלום שלי הוא להיות מהנדס, לבנות בתים חזקים ויפים בכפר שלי, ולשמור על הקסם שלו לדורות הבאים.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

קטע מס 2: (לשים בתוך מסגרת לכרטיסיות)

שמי לינה. אני תלמידה בכיתה ו' ואני גרה בטייבה, עיר ערבית מוסלמית באזור המשולש. זו עיר גדולה ותוססת עם שווקים, מסגדים, ובתים יפים. אני אוהבת במיוחד את הבוסתנים הירוקים ואת עץ התות הגדול שבחצר בית סבא שלי. כל תושבי העיר הם ערבים מוסלמים. האסלאם הוא דת מונותיאיסטית, ואנו מאמינים באל אחד – אללה, ובכך שהנביא מוחמד קיבל את הקוראן מהשמיים. יום השישי הוא היום הקדוש לנו, ובו אנו מתפללים במסגד עם בני המשפחה והחברים.

החודש האהוב עליי הוא חודש הרמדאן. זהו זמן של התקרבות לאל, תפילות, וצום מהבוקר עד הערב. אני אוהבת במיוחד את הארוחה שלאחר הצום – האיפטאר – שבה כל המשפחה מתכנסת יחד לאכול מנות מסורתיות כמו מרק עדשים, סמבוסק ומתוקים כמו קטאיף. בסוף החודש מגיע חג איד אל-פיטר, שבו אנו מבקרים קרובים, לובשים בגדים חגיגיים ומקבלים דמי חג. בשעות הפנאי אני אוהבת לקרוא ספרים, לשחק כדורסל עם החברות שלי וללמוד לבשל עם אמא שלי. החלום שלי הוא להיות רופאה, כדי לעזור לאנשים ולדאוג לבריאות של הקהילה שלי.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

קטע מס 3: (לשים בתוך מסגרת לכרטיסיות)

שמי מרים ואני גרה בנצרת ולומדת בבית-ספר יסודי בעיר. התחלתי ללמוד כאן כבר בגן חובה, ועכשיו אני בכיתה ד'. אני אוהבת במיוחד את שיעורי הספרות כי אני אוהבת לקרוא ולכתוב סיפורים, ובגלל זה אני משתתפת במערכת עיתון בית-הספר.

אני ערבייה נוצרייה – כלומר, אני מדברת ערבית ומאמינה בדת הנוצרית. בישראל יש מעט מאוד נוצרים – רק כשני אחוזים מהאוכלוסייה, ורובם ערבים. הנצרות היא דת שמבוססת על האמונה בישו כמשיח ועל "הברית החדשה". אנחנו מאמינים ב"שילוש הקדוש" – האב, הבן ורוח הקודש, והסמל המרכזי בדת שלנו הוא הצלב.

אבל מה שאני הכי רוצה לספר לכם זה על אירוע מיוחד במשפחה שלנו – בקרוב תהיה לאחותי הקטנה טקס טבילה בכנסייה! אני מתרגשת מאוד כי זה רגע חשוב עבורנו. בטקס הזה הכומר יזליף עליה מים קדושים, וזה יהיה הרגע שבו היא תתקבל באופן רשמי לנצרות. ההורים שלי עדיין מתלבטים לגבי השם שלה – אני רוצה לקרוא לה "אמל", אבל הם חושבים על "יוליה".

הטבילה היא אחד הטקסים החשובים בנצרות, והיא מתקיימת משום שיוחנן המטביל הטביל את ישו בתחילת דרכו. הטקס הזה מסמל את ההתחייבות של האדם לאמונה באלוהים.

חוץ מזה שאני אוהבת לקרוא ולכתוב, וגם אוהבת מאוד את אחותי הקטנה, אני אוהבת לנגן בגיטרה ולשחק במשחקי קופסה עם המשפחה שלי

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

קטע מס 4: (לשים בתוך מסגרת לכרטיסיות)

שמי דניאל ואני לומד בכיתה ה' בבית-הספר הממלכתי בקריית אונו. בית-הספר שלנו מקדם ערכים של כבוד ושיתוף פעולה בין תלמידים, וזה משהו שאני מאוד מתחבר אליו. אני חבר במועצת התלמידים, ושם אנחנו מעלים רעיונות לפעילויות בבית-הספר ולדרכים לשפר את ההפסקות, כמו למשל להוסיף עוד פינות ישיבה בחצר.

אני יהודי חילוני, ולכן בבית שלי המסורת היהודית פחות נוכחת ביומיום, אבל אני עדיין מאוד אוהב חגים ומנהגים. למשל, בחגי תשרי אני תמיד עוזר לאמא להכין מאכלים מיוחדים לראש השנה ולסוכות. במיוחד אני אוהב את הדבש והתפוחים. עוד מעט יהיה חג הפסח, ואני כבר מתרגש מחופשת החג ומהמפגש המשפחתי בליל הסדר. בכל שנה אנחנו מתאספים אצל סבא וסבתא, קוראים יחד מההגדה ואוכלים מלא מצות. יש חלקים בהגדה שקצת ארוכים בשבילי, אבל אני אוהב לשיר את "אחד מי יודע" עם בני הדודים שלי.

חוץ מהלימודים, אני מאוד אוהב לשחק כדורסל עם החברים שלי, לראות סרטים מצחיקים ולבנות בלגו. ו... אני גם מחכה בקוצר רוח לחג החנוכה – לא רק בגלל החופש, אלא גם כי אני מת על סופגניות, במיוחד כאלה עם שוקולד!

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

קטע מס 5: (לשים בתוך מסגרת לכרטיסיות)

שמי יעל ואני לומדת בכיתה ה' בבית-הספר הממלכתי בחיפה. בית-הספר שלנו שם דגש על כבוד הדדי ושיתוף פעולה בין התלמידים, וזה משהו שאני מאוד אוהבת. אני משתתפת בוועדת התרבות של בית-הספר, ושם אנחנו מתכננים פעילויות מיוחדות כמו טיולים, הפסקות פעילות ותחרויות ספורט. אני יהודייה חילונית, ולכן בבית שלי המסורת היהודית פחות מורגשת ביום-יום, אבל אני מאוד אוהבת חגים ומנהגים. למשל, בראש השנה אני תמיד עוזרת לאמא לערוך את השולחן ולבחור את הרימון הכי יפה.

עוד מעט פסח, ואני כבר מתרגשת מהחג ומהמפגש המשפחתי בליל הסדר. בכל שנה אנחנו נפגשים אצל הדודים, קוראים מההגדה, מחפשים את האפיקומן ואוכלים מלא מצות. אני בעיקר אוהבת את השירים בסוף ההגדה – במיוחד את "חד גדיא".

חוץ מהלימודים, אני אוהבת לשחות, לצייר ולקרוא ספרים. ו... אני גם ממש מחכה לחנוכה – לא רק בגלל החופש, אלא כי אני אוהבת לאכול סופגניות חמות, במיוחד עם ריבת תות!

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

קטע מס 6: (לשים בתוך מסגרת לכרטיסיות)

שמי יונתן, ואני לומד בכיתה ה' בבית-ספר יסודי בנתניה. אני נולדתי בארץ, אבל ההורים שלי עלו מאתיופיה כשהיו ילדים צעירים. הם הגיעו לארץ במסגרת "מבצע שלמה" – מבצע העלייה הגדול של יהודי אתיופיה בשנת 1991. ההורים שלי מספרים תמיד על החיים בכפרים באתיופיה, על הקהילה היהודית שחיה שם במשך דורות, ועל ההתרגשות שהרגישו כשהגיעו סוף סוף לישראל. הקהילה האתיופית שמרה במשך שנים רבות על המנהגים היהודיים והקשר לארץ ישראל. לצד החגים היהודיים שכולם מכירים, יש לנו גם חג מיוחד שנקרא חג הסיגד. זהו יום של תפילות, צום והתחדשות רוחנית, שבו יהודי אתיופיה היו מתפללים להגשמת חלומם לעלות לירושלים. גם היום החג הזה נחגג בישראל בטקסים גדולים, ואני אוהב ללכת עם המשפחה שלי לאירועים שמתקיימים לכבודו.

בבית-הספר אני מאוד אוהב ללמוד, במיוחד שיעורי מדעים וספורט. יש לי הרבה חברים, ואני אוהב לעזור כשמישהו מסתבך עם הלימודים. אני גם משתתף בחוג כדורסל אחרי הצהריים, כי זה המשחק שאני הכי אוהב. חוץ מזה, אני מחכה מאוד לחנוכה – לא רק בגלל החופש, אלא כי אני אוהב במיוחד סופגניות עם קרם וניל!

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

קטע מס 7: (לשים בתוך מסגרת לכרטיסיות)

שמי אנה, ואני לומדת בבית-ספר יסודי בחיפה. ההורים שלי עלו מאוקראינה בשנת 1992, לפני שנולדתי. בבית אנחנו מדברים רוסית ואוקראינית, אבל עם החברים אני מדברת עברית. אומרים לי שזה יתרון לדעת כמה שפות, ואני שמחה שאני יכולה לתקשר בקלות גם עם סבא וסבתא שלי, שעדיין מתקשים בעברית. יש לי אח קטן בשם דניאל, שבקרוב יתחיל ללמוד בכיתה א'. הוא כבר מתרגש מאוד, ואני מבטיחה לו שבית-הספר זה כיף, למרות שאני בעצמי מעדיפה את החוגים אחרי הצהריים.

אני רוצה לספר לכם במיוחד על האהבה הגדולה שלי – התעמלות קרקע. מאז שהייתי קטנה, אני משתתפת בחוג, ובשנתיים האחרונות אני גם מתחרה בתחרויות ארציות. האימונים קשים מאוד, אבל אני נהנית מכל רגע. אני חולמת שיום אחד אהיה בנבחרת ישראל ואייצג את המדינה בתחרויות בינלאומיות. כשאני לא באימונים, אני מבלה עם חברות, משחקת במחשב או הולכת עם המשפחה שלי לטייל. אני גרה בחיפה, עיר עם נופים מדהימים, ואני הכי אוהבת את הים. לפעמים, אחרי אימון קשה, אני פשוט הולכת לשבת על החוף ולהירגע מול הגלים.

כפי שאתם מבינים, אני עסוקה מאוד, אבל אם תשאלו אותי מה אני הכי אוהבת לעשות – התשובה היא חד משמעית: לישון!

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

קטע מס 8: (לשים בתוך מסגרת לכרטיסיות)

שמי משה, ואני לומד בכיתה ה' בתלמוד תורה בירושלים. תלמוד תורה הוא בית-ספר שבו לומדים בעיקר מקצועות קודש, כמו גמרא, משנה, תורה והלכה, לצד מקצועות חול כמו חשבון ועברית. אני אוהב במיוחד את שיעור הגמרא, כי אני נהנה מהדיונים המרתקים עם החברים והמורה שלנו, שמסביר לנו כל נושא בסבלנות.

אני חרדי, והמשפחה שלי שומרת על כל מצוות התורה. אצלנו בבית יש סדר יום קבוע – קמים מוקדם לתפילה, הולכים ללמוד, ובערב לומדים שוב עם אבא בבית. בשבתות אני אוהב לשבת עם המשפחה אחרי הסעודה ולשמוע סיפורי צדיקים מסבא שלי.

החג שאני הכי אוהב הוא חג הפורים, כי הוא חג שמח במיוחד. בכל שנה אני מתחפש עם האחים שלי, אנחנו מחלקים משלוחי מנות לשכנים ולחברים, ובבית הכנסת קוראים את מגילת אסתר. אבל אני חייב להודות שהחלק שאני הכי מחכה לו זה ה"אוזני המן" שאמא שלי מכינה!

חוץ מלימודים, אני גם אוהב לשחק עם החברים שלי בכדור ברחוב ליד הבית. לפעמים, אחרי הלימודים, אני הולך עם אבא לבית המדרש ורואה איך הוא לומד תורה עם החברותא שלו. אני מקווה שיום אחד גם אני אהיה תלמיד חכם ואוכל ללמוד תורה כל היום.

כמו שאתם מבינים, היום שלי מלא בעשייה, אבל אם תשאלו אותי מה אני הכי אוהב לעשות – אני אגיד לכם בכנות: אני הכי אוהב את הרגע שבו כל המשפחה מתאספת לשולחן שבת, שרים זמירות ואבא מברך את כולנו.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

קטע מס 9: (לשים בתוך מסגרת לכרטיסיות)

שמי אמאל, ואני לומדת בכיתה ה' בבית-ספר בכפר שלנו בנגב. בבית-הספר אנחנו לומדים ערבית, עברית, מתמטיקה, מדעים והיסטוריה. אני אוהבת במיוחד את שיעורי המדעים, כי המורה שלנו עושה ניסויים מעניינים ומלמדת אותנו על הטבע שסביבנו.

אני בדואית, והמשפחה שלי שומרת על המסורת והמנהגים שלנו. אצלנו יש סדר יום מיוחד - אני קמה עם זריחת השמש כדי לעזור לאמא שלי להכין את ארוחת הבוקר לכל המשפחה, ואחר כך אני הולכת לבית-הספר. אחרי הלימודים אני עוזרת בטיפול בעדר הכבשים שיש למשפחה שלנו ולומדת מסבתא שלי איך לרקום את הדוגמאות המסורתיות הבדואיות.

החג שאני הכי אוהבת הוא עיד אל-פיטר, שמגיע בסוף חודש הרמדאן. זה חג שמח במיוחד, כי כל המשפחה המורחבת מתאספת יחד. אנחנו מכינים מאכלים מיוחדים כמו מנסף (אורז עם בשר כבש) ובקלאווה מתוקה. כולם לובשים בגדים חגיגיים ומבקרים אצל קרובי משפחה וחברים. אבל החלק שאני הכי אוהבת הוא כשמחלקים מתנות לילדים!

חוץ מלימודים, אני אוהבת לרכוב על הסוס של הדוד שלי ולטייל בשטחים הפתוחים מסביב לכפר. לפעמים אני יושבת עם סבתא שלי ולומדת ממנה סיפורים עתיקים על השבט שלנו ועל ההיסטוריה של העם הבדואי. סבתא שלי יודעת גם איך להכין תרופות מצמחי מדבר, ואני מקווה שיום אחד אוכל גם אני לדעת את כל הסודות האלה.

כמו שאתם מבינים, היום שלי מלא בעשייה, אבל אם תשאלו אותי מה אני הכי אוהבת לעשות – אני אגיד לכם בכנות: אני הכי אוהבת את הרגע שבו כל המשפחה מתאספת בערב סביב המדורה, שותים תה מתוק עם נענע, וסבא מספר סיפורים על המדבר והכוכבים.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

פעילות מס 3: "המטבח של בסמה" - כתבה מצורפת בקישור

שלב ראשון: מומלץ לעבודה בקבוצות

הצגת הכתבה - המטבח של בסמה -

<https://www.ynet.co.il/food/foodnews/article/ryxkgrpet>

המסעדתית בסמה הנו, אלמנת צה"ל שמכירה את השכול מקרוב, פתחה את מטבח המסעדה שלה ובישלה אוכל כשר לחיילים ולמפונים. הכשירה את המטבח של המסעדה בג'וליס כדי שתוכל לתרום אוכל כשר לחיילים הנלחמים בצפון ובדרום, זאת בזמן שבנה היחיד נור נמצא במילואים ומשרת כלוחם שריון בעזה.

שאלות לדין בקבוצה:

1. מה הרגשתי כשקראתי את הכתבה / שמעתי את הסיפור?
2. מה המחשבות שעולות לי בעקבות הסיפור הזה?
3. מהם הערכים המרכזיים שעולים מתוך הסיפור?
4. מה גרם לבסמה לפעול כפי שפעלה בסיפור? האם הייתם נוהגים כמוה?
5. האם יש פעולות שאתה היית מוכן לעשות עבור האחר, כדי שהוא ירגיש יותר בנוח? שמבטאים קבלה וכבוד?

שאלות לדין במליאה:

1. איך יוצרים שייכות בין אנשים שונים באותה מדינה?
2. ספרו על מקרים נוספים דומים אם שמעתם, כמו בסמה ומה ניתן ללמוד מהם.
3. מהם הערכים המובילים בסיפורים ששמענו ואיך אפשר לחזק אותם?
4. מה האחריות שלי עבור יצירת חברה שתקבל גם מנהגים של אנשים אחרים?
5. מה אני / אנחנו יכולים לעשות בכיתה / בבית הספר על מנת לגרום לאווירה יותר מקבלת ופתוחה?
6. מהי תמונת העתיד שאני רואה למדינה ואיך אני יכול לקדם את זה?

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

פעילות מס 4: תמונות וחפצים - "קלפי תרבות" - ערכת הקלפים מצורפת

כאן.

שלב ראשון:

חלוקת הכיתה לקבוצות קטנות.

כל קבוצה מקבלת "ערכת קלפי תרבות" שבהם: חפצים, ביטוי למסורות שונות.

שאלות לדיון בקבוצות הקטנות: מציאת ייחודי והמשותף

אילו חגיגות אתם מזהים?

איזה מהקלפים מייצג אותי?

איזה מהקלפים מייצג את האחר?

איזה מאכלים ניסיתם?

אילו מסורות נראות דומות לשלכם?

מה מסקרן אותם - על מה הם היו רוצים ללמוד יותר?

שלב שני: דיון במליאה:

כל קבוצה מציגה את התוצר וחברי הקבוצה משתפים אילו דברים חדשים הם למדו על קבוצות

שונות בחברה הישראלית.

מתייחסים לשאלות:

מה הפתיע אתכם?

אילו קווי דמיון מצאתם? אילו קווי שוני?

אילו יתרונות יש להיכרות עם האחר? מה זה יכול לתרום לנו?

שלב שלישי:

בקש מכל קבוצה ליצור ייצוג חזותי של מה שהם למדו על הקבוצות השונות על גבי בריסטול

וליצור קשרים בין מסורות דומות של קבוצות שונות.

ניתן להשאיר מקום גם לשאלות שהיו רוצים לשאול "חברים" מקבוצות אחרות.
ניתן לחבר את כל הבריטולים ל"שטיח" ישראלי.

סיכום ותוצר - משותף לכל הפעילויות המוצעות

חיבור למושג - "טעם החיים" - חיים ביחד -

מטרת מערך שיעור זה היתה לחשוף את התלמידים למקרים שונים של מגוון תרבותי והתמודדות של אנשים עם השונות של האחר במפגשים בין תרבותיים. הנחת המוצא היא כי חשיפה למקרים שונים של קבלה תרבותית מצד אחד יחד עם חשיפה למקרים של אי קבלה תרבותית יכולה להביא לחיזוק המיומנות והרגישות למקרים של פגיעה באחר ובכבודו. מטרות המערך היו לחזק את המיומנות והרגישות של התלמידים למקרים בהם נדרשת אמפטיה, סולידריות, כבוד ואחריות אישית וחברתית לשונה ולאחר. מיומנות זו מושגת על ידי תרגול וחשיפה, על ידי ניסיון לחשוב כיצד כל אדם היה מרגיש לו היה בנעלי האחר ועל ידי כך להגביר את המודעות לרב תרבותיות וכשירות תרבותית.

כשירות תרבותית עומדת כערך מרכזי בחברה מגוונת וחיזוק שלה היא כלי חשוב למאבק בגזענות, ליכולת להפחית סטריאוטיפים ולקדם חיים יחד בחברה הישראלית המגוונת. בפעילויות השונות ראינו ביטוי למגוון החברתי והתרבותי של החברה הישראלית. בנוסף, נחשפנו למקרים בהם ישנה פגיעה בקבוצות שונות רק על סמך שונות זו. בחברה סובלנית יש לתת כבוד לשונות זו מתוך אמונה כי השונות היא ערך והיא גורם מעשיר המאפשר לתת מקום לכולם וליצור חיבורים בין הקבוצות והזהויות השונות. מומלץ להכין עם התלמידים בהמשך תוצר יצירתי על מנת להפוך את התובנות שעלו בדיונים השונים לביטוי ויזואלי, מוחשי שנשאר בכיתה ומהווה תזכורת לתובנות אלו.

תוצר יצירתי:

- עיצוב קולאז של "כללי עשה/אל תעשה"
- עיצוב כרזות וסטיקרים לסיכום הכללים של כבוד לשונה ולאחר
- הכנת סרטון עם מסרים נגד גזענות ובעד קבלת השונה
- כתיבת שיר / סיפור / מכתב לאדם מקבוצה אחרת.